

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 maja 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Zbigniew Kapiński (przewodniczący)

SSN Antoni Bojańczyk (sprawozdawca)

SSN Marek Siwek

w sprawie **M. M.**,

skazanego z art. 13 § 2 k.k. w zw. z art. 200 § 3 k.k. i art. 200a § 2 k.k. w zw.

z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k.

po rozpoznaniu w dniu 22 maja 2024 r. w Izbie Karnej,

na posiedzeniu bez udziału stron (art. 535 § 5 k.p.k.),

kasacji wniesionej na niekorzyść skazanego przez Prokuratora Generalnego

od prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego w Pińczowie

z dnia 3 marca 2023 r., sygn. akt II K 342/21

uchyla zaskarżony wyrok w części, w której nie zawiera on rozstrzygnięcia w przedmiocie środka karnego zakazu zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów albo działalności, związanych z wychowaniem, edukacją, leczeniem małoletnich lub z opieką nad nimi, którego zastosowanie było obligatoryjne i w tym zakresie przekazuje sprawę Sądowi Rejonowemu w Pińczowie do ponownego rozpoznania.

[PGW]

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Pińczowie, wyrokiem z dnia 3 marca 2023 r., sygn. akt II K 342/21, uznał oskarżonego M. M. za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu wyczerpującego dyspozycję przestępstwa z art. 13 § 2 k.k. w zw. z art. 200 § 3 k.k. i art. 200a § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k. i za to na podstawie art. 14 § 1 k.k. w zw. z art. 200 § 3 k.k. i art. 11 § 3 k.k. wymierzył mu karę 3 miesięcy pozbawienia wolności (*pkt I*) oraz zwolnił oskarżonego w całości od zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych (*pkt II*).

Wyrok ten uprawomocnił się w dniu 11 marca 2023 r., wobec niezaskarżenia go przez strony postępowania.

Od powyższego wyroku kasację na niekorzyść oskarżonego wniósł Prokurator Generalny. Zaskarżył go w części niezawierającej obligatoryjnego rozstrzygnięcia o środka karnym w postaci zakazu zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów lub działalności, związanych z wychowaniem, edukacją, leczeniem małoletnich lub opieką nad nimi. Zarzucił rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisu prawa materialnego, a mianowicie art. 41 § 1a zd. drugie k.k., polegające na zaniechaniu orzeczenia wobec oskarżonego M. M. jako sprawcy, któremu przypisano odpowiedzialność karną za występki z art. 13 § 2 k.k. w zw. z art. 200 § 3 k.k. i art. 200a § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k., środka karnego w postaci zakazu zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów lub działalności, związanych z wychowaniem, edukacją, leczeniem małoletnich lub opieką nad nimi, w sytuacji gdy z treści art. 41 § 1a k.k. zd. drugie (w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 września 2023 r., a po tej dacie - z treści art. 41 § 1a pkt 2 k.k.) wynika, że w razie skazania za przestępstwo przeciwko wolności seksualnej lub obyczajności na szkodę małoletniego, orzeczenie tego środka karnego na czas określony albo dożywotnio jest obligatoryjne.

W konkluzji kasacji skarżący wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie Sądowi Rejonowemu w Pińczowie do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Wniesiona na niekorzyść oskarżonego kasacja Prokuratora Generalnego jest oczywiście zasadna, w związku z czym mogła być w całości uwzględniona na posiedzeniu w oparciu o przepis art. 535 § 5 k.p.k. na forum posiedzenia.

W pełni podzielić należy stanowisko Prokuratora Generalnego, że w niniejszej sprawie doszło do rażącego naruszenia przepisu prawa materialnego wskazanego w zarzucie kasacji, co z uwagi na charakter uchybienia i jego następstwa - miało istotny wpływ na treść wyroku.

Zgodnie z art. 41 § 1a zd. drugie k.k., w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 października 2017 r. do dnia 30 września 2023 r., a zatem w dacie popełnienia przypisanego skazanemu czynu (w wyroku skazującym przypisano M. M. popełnienie czynu „w okresie od dnia 12 sierpnia 2021 roku do dnia 21 sierpnia 2021 roku”), jak i w momencie wyrokowania przez sąd pierwszej instancji w niniejszej sprawie (3 marca 2023 r.), sąd był zobowiązany do orzeczenia zakazu zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów albo działalności, związanych z wychowaniem, edukacją, leczeniem małoletnich lub z opieką nad nimi na czas określony albo dożywotnio w razie skazania za przestępstwo przeciwko wolności seksualnej lub obyczajności na szkodę małoletniego. Również obecnie przepis art. 41 § 1a k.k. po zmianie przez art. 1 pkt 9 lit. a ustawy z dnia 7 lipca 2022 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2022 r. poz. 2600), statuuje analogiczny obowiązek w zakresie stosowanych obligatoryjnie środka karnego zakazu zajmowania stanowisk i wykonywania określonych zawodów albo działalności (obecnie jednostka redakcyjna ma inną strukturę konstrukcyjną — art. 41 § 1a pkt 2 k.k.)

Użycie przez ustawodawcę sformułowania "orzeka" przesądza, że w przypadku zaktualizowania się przesłanek określonych w art. 41 § 1a zd. drugie k.k. zastosowanie przez sąd wskazanego środka karnego jest obligatoryjne.

W konsekwencji brak tego rozstrzygnięcia w wyroku sądu stanowi naruszenie prawa materialnego: skoro bowiem zapada określone rozstrzygnięcie w zakresie przypisanego oskarżonemu przestępstwa, to niedopuszczalne jest odstąpienie do zastosowania przewidzianego przez kodeks środka karnego. O obrazie prawa materialnego można bowiem zasadnie twierdzić m. in. w sytuacji niezastosowania określonego przepisu, gdy jego zastosowanie było obowiązkowe (zob. np. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 18 kwietnia 2023 r., sygn. akt IV KK 56/23; z dnia 11 kwietnia 2017 r., sygn. akt II KK 31/17; z dnia 6 listopada 2023 r., sygn. akt I KK 132/23, Prok.i Pr.-wkł. 2024/2/2, LEX nr 3622092).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy należało stwierdzić, że uznanie M. M. za winnego przestępstwa z art. 13 § 2 k.k. w zw. z art. 200 § 3 k.k. i art. 200a § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k., popełnionego w okresie od dnia 12 sierpnia 2021 r. do dnia 21 sierpnia 2021 r., obligowało sąd do orzeczenia wobec oskarżonego środka karnego w postaci zakazu zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów lub działalności, związanych z wychowaniem, edukacją, leczeniem małoletnich lub opieką nad nimi, przy jednoczesnym uwzględnieniu, iż powinien on zostać nałożony na czas określony albo dożywotnio. Brak orzeczenia tego środka karnego, co zaakcentowano w uzasadnieniu kasacji, stanowił oczywiste i rażące naruszenie prawa materialnego, które z uwagi na swój charakter niewątpliwie miało istotny wpływ na treść wyroku (art. 523 § 1 zd. pierwsze k.p.k.), albowiem z nieuprawnioną korzyścią dla oskarżonego nie orzeczono wobec niego obligatoryjnego środka karnego. Jego charakter pozostaje niezmienny niezależnie od tego, czy sprawca przestępstwa przeciwko wolności seksualnej lub obyczajności dokonanego na szkodę małoletniego uprzednio zajmował tego rodzaju stanowisko lub wykonywał zawód tego rodzaju, a popełniony czyn pozostawał w związku z funkcjonalnym zakresem prowadzonej przez niego działalności (por. m. in. R. Krajewski, *Zakaz wykonywania zawodu i działalności oraz zajmowania stanowisk związanych z wychowywaniem, edukacją, leczeniem małoletnich lub z opieką nad nimi w związku z popełnieniem przestępstwa przeciwko wolności seksualnej lub obyczajności na ich szkodę*, „Jurysta 2009/7. s. 31). M. M. w istocie nie poniósł

wszystkich konsekwencji prawnych swojego czynu, które zgodnie z art. 41 § 1a zd. drugie k.k. zobowiązany jest ponieść.

Dlatego konieczne stało się uchylenie zaskarżonego wyroku w zakresie braku określonego rozstrzygnięcia (tj. braku rozstrzygnięcia w przedmiocie środka karnego, art. 518 k.p.k. w zw. z art. 425 § 2 zd. drugie k.p.k.; zob. uchwała pełnego składu Izby Karnej Sądu Najwyższego z dnia 28 października 2015 r., sygn. akt I KZP 21/14, LEX nr 1828151) i przekazanie sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Pińczowie. Procedując повторно w granicach w jakich nastąpiło przekazanie (art. 442 § 1 k.p.k.) sąd *meriti* uwzględni poczynione powyżej uwagi i rozstrzygnie o środku karnym, bacząc na przestrzeganie wynikającego z art. 41 § 1a zd. drugie k.k. charakteru środka karnego. Kasacja podmiotu szczególnego została wniesiona na niekorzyść skazanego. Przepis art. 524 § 3 k.p.k. nie stał jednakże na przeszkodzie jej uwzględnia w kierunku postulowanym przez podmiot wnoszący nadzwyczajny środek zaskarżenia, zważywszy na to, że od uprawomocnienia się zaskarżonego wyroku (11 marca 2023 r.) do wniesienia kasacji (16 lutego 2024 r.) nie minął termin określony w tym przepisie.

Mając powyższe na uwadze, orzeczono jak na wstępie.

Antoni Bojańczyk Zbigniew Kapiński Marek Siwek

[PGW]

[ms]